

Portativ mioritic fără final

(prima publicare în „Curentul“ din München, anul LIV nr. 5954, aprilie-mai 1982, pag. 3 și 4)

Cât ar părea de paradoxal, în România mai există o formă autentică de libertate. Având pretenția de-a fi revoluționară, curioasa compilație de socialism și naționalism, care a împânzit precum buruienile vechea noastră ogradă, nu-și poate rezolva complexul de cultură (respectiv de aculturalitate, care urlă la cer!) decât lăsând din când în când condeielor talentate (de care, slavă Domnului, născuți poeți, nu ducem lipsă) bucuria de a ara o brazdă trainică în ceea ce a devenit, în ultimii 35 de ani, România. Trecutul poate fi falsificat, iar generațiile (în mare parte tehnocrate și agramate) care curg prin școlile noastre de toate gradele se vor dezvăța cu timpul să sesizeze acest lucru. Cu prezentul, treaba se complică o leacă. Șabloanele *de tip nou* își pierd orice valabilitate. Tovarășul Mitică Prezentul iese din ședința în mod ostentativ, fiindcă-i chiorăie mațele de foame. Cum nu suntem catolici, rezolvăm solidaritatea în vechea manieră românească și ne îmbătăm individualismul, răspopindu-l pe tov. Dumitru Prezentu în imam șiit: *Așhali salam danam!* Dar nici hrana asta de tip vechi nu potolește ariile furioase ale mațelor. Aici începe paradoxala *câmpie a libertății!* Ventilul se materializează. Devine chiar ceva mai mult decât literatură în sensul clasic al cuvântului, al unei valori în și pentru sine. Iar pentru îmbuibății diasporei, un mister în plus, o libertate pe care o pierzi în îmbulzeala acestei *lumi noi*, o libertate, care poate fi păstrată numai în colțurile pitite ale foilor și gazetuțelor din țară și din exil, în momentul în care acestea se dedică, în ciuda tuturor greutăților posibile, acestei *fata morgana*. Această meta-libertate a cuvântului funcționează, lupta acerbă cu dictatura dură a prostiei ia forme fenomenale, iar dialogul sparge corsetul geografic și politic cu dexteritatea unei negre capre carpatine.

În pragul portativului, ca un fel de cheie muzicală, sau, banal, ca un fel de excelent pretext, propun un text apărut în luna ianuarie a.c. în revista *Convorbiri literare*¹ gazetă de care se leagă atât de multe bucurii ale literaturii noastre. Îl citez mai jos în întregime, deoarece presupun că o serie de cititori ai *Curentului literar* nu pot participa fără mari alergături etc. la aceste *convorbiri* ale anilor optzeci. Textul fiind, cel puțin pentru mine, de o rară delicatețe literară, propun să fie gustat în clasicul ritm al *Mioriței*, așa cum îl știm din școală și din totdeauna.

E rândul meu să-i mulțumesc prozatorului Mircea Nedelciu pentru această stranie baladă contemporană. Mitică Prezentu o mai ignoră încă, poate, stând la coadă fără să știe pentru ce - ce berbec, oaie, mioară, ce ovine, ce porcine, ce bovine, domle?

*Neagra mioară
slabă, sprinteioară
plină de ciulini
hrănită cu spini
plină de gălbează
hrănită cu pleavă*

1 Mircea Nedelciu: *Tânguire de mior cătr-un paznic surd și chior...*, în: *Convorbiri literare* 1 (145)/ianuarie 1982, pag. 10.

*mâncată de râie
și grasă-momâie*

a declanșat, aidoma surorilor (încă) sălbatice (dar libere!) din munți, o avalanșă ciudată. Înceată, fără zgomot, ea se mișcă adăpostită de jungla primitoare cuvântului tipărit, demonstrându-ne și pe limba noastră, dimensiunile a ceea ce a mai rămas din cosmologia tradițională populară.

Folosind cu dibăcie tehnica colajului (mi-am luat libertatea și am colajat, la rândul meu, câteva rândulețe mai sus), textul lui Nedelciu² repune structura și forme ale baladei populare pe un portativ apt să surprindă cu exactitate una din crizele cele mai profunde ale prezentului - o tânguire, în sine absurdă, deoarece *paznicul* ordinii noastre spirituale românești, este aici surd și chior, cum suntem avertizați încă din titlu. Gestul emfatic al unei introspecții dure a realului câștigă prin valoarea estetică certă a textului, odată ce acesta se raportează de la sine în tradiția filosofiei culturii a lui Lucian Blaga, în cea deschisă, pentru proză, teatru sau chiar film, de *Baltagul* lui Mihail Sadoveanu, tradiție care pierde conturul și rădăcinile concrete în timpurile de dinainte de primele culegeri și variante publicate ale *Mioriței*. Un topos care leagă o formă a sfârșitului cu cea a genezei. Sfârșitul, nearticulat ca atare, în complexitatea implicațiilor culturale, etice și concret politice, împinge însă ca dimensiune subînțeleasă *tânguirea* în acel plan, în care vinovații nu mai sunt numai niște ciobani bețivi și hoți, muștruluiți chiar de presa centrală oficială, ci vinovat este sistemul însuși, care a dus cu necesitate la actuala economie nimic-citoare.

Din auzite: în epoca *omului de tip nou și de origine traco-dacă* din țara noastră, avem industrie chimică (spre mândria soției președintelui), dar nu mai avem țitei. Așa că exportăm mioarele pentru a primi în schimb uleiuri, și ca *oile naționale* să nu se prăpădească în trenuri sau pe vapoare, departe de culmile Carpaților, le trimitem mai nou cu avionul - ciobănașii coboară turmele din munți (or mai fi cântând din fluier?) și le suie în *Tarom*. Avem deci un *tineret ovin extrem de modern*, de patriot și-n plus adaptabil la mai orice: se înalță spre cer în mod concret, asemeni lui Vlaicu Aurel, înainte de-a fi belite de păgânii din Irak sau de aivea.

*Cum ziseși,
prieten drag,
de dincolo de noi și mine?
„Iar l-acea măicuță
să nu-i spui, drăguță,
că la nunta mea
a căzut o stea
soarele și luna
mi-au ținut cununa...”*

P.S. Pentru varianta digitală, autorul a corectat greșelile de tipar și o serie formulări nu tocmai reușite. (Heidelberg, februarie 2019)

2 În ziar, sub prezentarea pe care o redăm aici, era tipărit tot textul preluat din gazeta ieșeană și o fotografie a lui Mircea Nedelciu, totul într-un chenar și cu grafia distinctă originală, pentru a marca citarea. Autorul a trăit între 1950 și 1999 și a luat premiul [Uniunii Scriitorilor din România](#) în anii [1979](#), [1983](#), [1986](#), [1990](#).